

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบ (Observer as Participant) การเป็นผู้สังเกตการณ์แบบมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานในด้านต่างๆของโครงการฯ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การทำกลุ่มบำบัด การให้ข้อมูลข่าวสาร และการให้การฝึกอบรมอาชีพ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้เข้าฝึกอบรมเพื่อให้ได้ข้อมูลของ "โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ได้ละเอียดตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนั้นยังได้ใช้แบบสอบถามเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในด้านทัศนคติที่มีต่อตนเองและต่ออาชีพค้าประเวณีของผู้เข้าฝึกอบรมกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ และ พฤติกรรมการบริโภคสาร รวมถึงทัศนคติที่มีต่อ "โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ดังกล่าว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาได้แบ่งประชากรออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนผู้บริหารรวมทั้งเจ้าหน้าที่ในโครงการฯ และส่วนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้

ส่วนที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร และบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการฯ ซึ่งมีรายชื่อและตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

1.	นางรัชณี	ไร่บาป	ผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์บ้านเกร็ดตระการ
2.	นางสาวสุมาลี	กอบจิตติ	พยาบาลเทคนิค 5
3.	นายจำปี	รัศมี	ครูผู้ฝึกอบรมวิชาชีพ 2 และวิทยากรธรรมะ
4.	นางเจริญจิต	ณ สงขลา	ครูผู้ฝึกอบรมวิชาชีพ 3 และครูแม่บ้าน
5.	นางสุวณี	มากเกต	ครูผู้ฝึกอบรมวิชาชีพ 3
6.	นายถนัดกิจ	ยามวลี	นักจิตวิทยา 4
7.	นางสาวพัชรี	แนวพานิช	เจ้าหน้าที่บริหารงานประชาสงเคราะห์ 6

ส่วนที่ 2 กลุ่มผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมในบ้านเกร็ดตระการ ทั้งนี้ได้ทำการคัดเลือกกลุ่มหญิงทั้งหมดโดยมิได้ลุ่มเลือก เนื่องจากกลุ่มประชากรมีจำนวนน้อยและอยู่ในบริเวณที่จำกัด ดังนั้นจึงสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบแบบสอบถามได้ครอบคลุมจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนมีสภาพจิตใจที่ไม่ปกติหรือบางส่วนเป็นหญิงชาว

เขา ซึ่งไม่สามารถพูดคุยสื่อสารในภาษาเดียวกันได้ จึงเก็บข้อมูลได้เฉพาะผู้เข้ารับฯที่เจ้าหน้าที่คัดเลือกมาให้ ซึ่งมีจำนวน 87 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 126 คน ที่ได้ถูกส่งเข้ารับการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและรายงานจากงานวิจัยประเภทต่างๆที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) สำหรับส่วนที่ 1 ได้จัดแบ่งพิจารณาออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ ตำราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปรับฟื้นฟูสภาพจิตใจ และทฤษฎีการเสาะแสวงหาข่าวสาร รวมทั้งข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของหญิงโสเภณี ในส่วนที่เกี่ยวข้องและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในงานวิจัยชิ้นนี้

ด้านที่ 2 การศึกษาจากหนังสือรายงานประจำปีและวารสารภายในของบ้านเกร็ด ตระการตั้งแต่ปี พ.ศ.2530-2539 เพื่อศึกษาข้อมูลในส่วนของนโยบาย วัตถุประสงค์ หลักการและเหตุผล ตลอดจนแผนการดำเนินงาน และข้อมูลสถิติต่างๆที่เกี่ยวกับผู้เข้ารับฯของโครงการฯ

ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาข้อมูลจากสื่อต่างๆที่ใช้ในการดำเนินงานในโครงการฯ ทั้งในด้านการทำกลุ่มบำบัด และการให้ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ สื่อแผ่นพับ สื่อโปสเตอร์ และสื่อวีดิทัศน์ โดยศึกษาเฉพาะสื่อที่ใช้ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538-2540 เท่านั้น

ส่วนที่ 3 เป็นการศึกษาและรายงานข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยแบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 การเข้าร่วมสังเกตการณ์เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ คือ ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2540 โดยเข้าร่วมรับฟังการให้การฝึกอบรมในด้านต่างๆ และศึกษาการดำเนินงานและกลยุทธ์ที่ใช้ในการให้การฝึกอบรมของโครงการฯ ตลอดจนบรรยากาศโดยรวมของโครงการฯ นอกจากนี้ยังทำการสังเกตพฤติกรรมการเปิดรับสารและกระบวนการสื่อสาร รวมไปถึงศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับฯ ตลอดช่วงระยะเวลาการเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึกอบรม

ด้านที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านต่างๆในโครงการฯ ถึงที่มาของโครงการฯ วัตถุประสงค์ แนวนโยบายการดำเนินงาน ตลอดจนกระบวนการหรือวิธีการที่ใช้สื่อในโครงการฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อนำมาประเมินถึงประสิทธิภาพของโครงการฯ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข.)

ด้านที่ 3 การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีแนวคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี และทัศนคติที่มีต่อโครงการฯรวมถึงพฤติกรรมในการบริโภคสารของผู้เข้ารับฯในช่วงระหว่างเข้ารับการฝึกอบรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของ การใช้แบบสอบถามนี้ได้ออกแบบสอบถาม โดยศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปขอให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อความที่ชัดเจนและสมบูรณ์มากที่สุด จากนั้นได้ไปสัมภาษณ์ผู้เข้ารับฯ แล้วนำมาถอดรหัส โดยประกอบด้วยตัวแปรที่นำมาศึกษาดังต่อไปนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับสาร ทัศนคติที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ต่อตนเองและอาชีพโสเภณีของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

โดยแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน จำนวน 177 ข้อ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 10 ข้อ คือ ข้อ 1 - 10
- ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณี จำนวน 21 ข้อ คือ ข้อที่ 1 - 21
- ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสาร ของผู้เข้ารับฯ จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อ 1 - 6
- ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 31 ข้อ คือ ข้อ 1 - 31

เกณฑ์การให้คะแนน

ในตอนี่ 2 และตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพค้าประเวณีของผู้เข้ารับฯ และทัศนคติที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบ้านเกร็ดตระการ ซึ่งเป็นคำถามแบบปิด มีลักษณะมาตราประเมินค่า (Rating scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแบ่งช่วงการให้คะแนน เป็นดังนี้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่วัดพฤติกรรมในการบริโภคสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อที่ 4 และข้อที่ 5 การวัดการเรียนรู้และความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารในโครงการจากสื่อวิดีโอ และสื่อบุคคลโดย มีการให้คะแนน ดังนี้

การเรียนรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสารในช่วงคะแนนระหว่าง 0 - 3

การเรียนรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสารในระดับดีมาก มีช่วงคะแนนระหว่าง 4 - 5

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

การนำแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาไปทำการทดสอบ (Pre-test) จำนวน 20 ชุด เพื่อนำกลับมาทดสอบเพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ซึ่งการคำนวณหาค่าความเชื่อถือในส่วนที่กำหนดคะแนนในตอนี่ 2 ได้แก่ ข้อที่ 1 - 21 และ ตอนที่ 4 ข้อที่ 1 - 31

วิธีการคำนวณใช้สูตรหา Coefficient Alpha ของ Cronbach ค่าความน่าเชื่อถือในตอนี่ 2 เท่ากับ .74 ตอนที่ 4 เท่ากับ .93 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพโดยทำการวิเคราะห์นโยบาย และการดำเนินงานของโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ นั่นคือ การปรับเปลี่ยน ทัศนคติ ค่านิยมของผู้เข้ารับฯ ในการที่จะไม่กลับไปประกอบอาชีพค้าประเวณี และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต

โดยได้แบ่งการวิเคราะห์การดำเนินงานของโครงการฯ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การทำกลุ่มบำบัด การให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้การฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบในการดำเนินงานแต่ละด้าน ดังนี้ คือวิธีการ ขั้นตอนและกลยุทธ์ในการดำเนินงาน รวมทั้ง

ประสบการณ์และความรู้ความสามารถของบุคลากร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการปรับสภาพฟื้นฟูจิตใจ สำหรับการดำเนินงานด้านการทำกลุ่มบำบัด และการเสาะแสวงหาข่าวสารสำหรับการดำเนินงานในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งการให้ข้อมูลข่าวสารธรรมดาและ โรคเอดส์ รวมทั้งการดำเนินงานด้านการให้การฝึกอบรมอาชีพ ซึ่งหากมีวิธีการกลยุทธ์ในการดำเนินงานและการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนรูปแบบและเนื้อหาในการนำเสนอสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับฯก็จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับสาร และทัศนคติของผู้เข้ารับฯที่มีต่อการฝึกอบรมในโครงการว่าส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อตนเองและต่ออาชีพใฝ่ฝันหรือไม่ โดยการวิเคราะห์ค่า ไคสแควร์ หาค่าความสัมพันธ์ซึ่งประกอบด้วยสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเอง และอาชีพใฝ่ฝัน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพใฝ่ฝันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

สมมติฐานข้อที่ 2. พฤติกรรมการเปิดรับสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพใฝ่ฝันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตัวแปรอิสระ คือ พฤติกรรมการเปิดรับสาร

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพใฝ่ฝันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

สมมติฐานข้อที่ 3. ทัศนคติที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพใฝ่ฝันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตัวแปรอิสระ คือ ทัศนคติที่มีต่อโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพใฝ่ฝันของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การนำเสนอข้อมูล

ได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน โดย

ส่วนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่โครงการฯ รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการณ์การให้การฝึกอบรม เพื่อทราบถึง นโยบายและแนวทางในการ

ดำเนินงานตลอดจนรูปแบบและกลยุทธ์ในการใช้สื่อ ซึ่งเป็นข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพปัจจัยหรือองค์ประกอบของโครงการฯ โดยนำเสนอตามวิธีการดำเนินงานของโครงการดังกล่าว ที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. การทำกลุ่มบำบัด
3. การให้การฝึกอบรมอาชีพ

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคสารและทัศนคติที่มีต่อตนเองและอาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรมในบ้านเกิร์ตตระการ โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. พฤติกรรมการบริโภคสารของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
3. ทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการฯ
4. ผลจากการทดสอบสมมุติฐานและการอภิปรายผลในรูปแบบของตารางการวิเคราะห์